

POGLED NA PETINŠESTDESET PREHOJENIH IN NA TRI NOVE KORAKE: RAZMIŠLJANJA O PROGRAMU ZVEZE BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE ZA OBDOBJE 2013-2015

Looking Sixty Five Steps Back to Look Three Steps Forward: Reflections on the Slovenian Library Association Programme 2013-2015

Sabina Fras Popović, Špela Razpotnik, Irena Sešek

Oddano: 23. 11. 2012 - Sprejeto: 4. 12. 2013

1.04 Strokovni članek

1.04 Professional Article

UDK: 02:061.2(497.4)

Izvleček

Namen prispevka je osvetliti programske smernice delovanja Zveze bibliotekarskih društev Slovenije v obdobju 2013-2015. Pri oblikovanju smernic ima ključno vlogo spoštovanje dediščine, pomembna pa so tudi pričakovanja članov stanovske organizacije ter usmeritve, ki jih nakazuje osnutek Nacionalnega programa za kulturo za obdobje 2013-2016. V prispevku so predstavljeni rezultati anketne raziskave, s katero smo v poletnih mesecih leta 2012 med člani stanovskega društva ugotavljali njihova pričakovanja, podana pa so tudi opažanja, ki so rezultat deskriptivne analize in prikazujejo primerjavo med zastavljenimi načrti Zveze bibliotekarskih društev Slovenije leta 2003 in njenimi trenutnimi načrti za prihodnost.

Ključne besede: stanovska združenja, knjižničarska društva, delovanje, program, razvoj, ZBDS, Slovenija

Abstract

The article highlights the programme guidelines of the Slovenian Library Association activities for the period 2013 - 2015. Respect for the Association's heritage, as well as its members' expectations and the orientation outlined in the draft of the National programme for culture 2013-2016 played the key role when drawing up the guidelines. During the summer of 2012, a re-

search was carried out to establish the members' expectations. The research and the descriptive analysis results are presented. The latter show the comparison between the Slovenian Library Association ambitious plans in 2003 and the set plans for the future.

Keywords: *professional organizations, library associations, activities, programme, development, Slovenian Library Association, Slovenia*

1 Uvod

Razmišljanje o korakih, ki vodijo naprej, lahko temelji le na korakih, ki so bili narejeni že pred tem. Pri tem ni dovolj pogledati samo tri korake nazaj, ampak je nujno, da za širino razumevanja in preprečevanje ozkosti delovanja v primeru našega strokovnega združenja pogledamo vsaj petinšestdeset korakov nazaj. Kajti prehojena pot Zveze bibliotekarskih društev Slovenije (v nadaljevanju ZBDS oziroma Zveza) je polna izjemnih dosežkov, ki jih sicer ne moremo zaobjeti v tem prispevku, je pa prav, da so pri načrtovanju bodočih korakov del našega zavedanja. Čeprav smo večkrat prepričani, da smo naredili že veliko novih korakov, in jih lahko razmišljanja o preteklih upočasnijo, nam pogled v preteklost pokaže, da so izjemno delo opravili naši predhodniki, ki so bili vizionarji in sanjali sistem, ki ga živimo danes. Naša dolžnost zato je, da poznamo dediščino, ki nam je bila predana in zaupana, jo znamo ovrednotiti in ustrezno ceniti ter na njeni osnovi in času primerno načrtovati korake v prihodnost.

Dr. Bruno Hartman je v uvodnem delu članka o strokovnem povezovanju mariborskih knjižničarjev, objavljenem ob 50-letnici Zveze bibliotekarskih društev Slovenije in 30-letnici Društva bibliotekarjev Maribor, zapisal: »Ljudje, ki opravljajo določene posle v družbi, se povezujejo v skupnosti, da jih združeni bolje zmorejo, da se usklajujejo, si izmenjujejo izkušnje in znanja ter tako dosejajo boljše učinke svojega delovanja. Kajpada si morajo biti na jasnem o pomembnosti svojega početja; zavedati se morajo, kaj pomeni zanje osebno ter za ožje ali širše občestvo, kateremu ga namenajo. Iz te zavesti raste tudi zavest o pomembnosti njihovega dela. Od okolja, kateremu je namenjeno, terjajo, da mu priznava vrednost, ga podpira in mu omogoča napredek, terjajo pa tudi, da priznava vrednost njih, ki so njegovi nosilci.« (Hartman, 1998, str. 3-4). Navedene besede našega učitelja in vzornika nas opominjajo, da ne smemo pozabiti na naše predhodnike, bibliotekarje, ki so v preteklosti spodbujali in zaznamovali delovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije.

V prispevku bomo zato najprej pogledali nekaj prvih korakov, nekaj tistih izjemnih, ki so strokovno združenje knjižničarjev usmerjali naprej. V središču našega zanimanja bodo tudi koraki, ki so bili narejeni deset let nazaj, in sicer v času snovanja nove organi-

zacijske podobe in programa Zveze bibliotekarskih društev Slovenije ter vizije razvoja slovenskega knjižničarstva. Takratna predsednica združenja je na strokovnem posvetovanju ZBDS izpostavila: »Glavna vloga ZBDS v prihodnje bo zastopanje interesov na nacionalni ravni in sodelovanje v diskusijah o temeljnih procesih, ki bodo potekali v evropskem prostoru, v skladu z načeli transparentnosti in iskanja konsenza v civilni družbi. S svojimi pobudami in stališči lahko prispeva k bolj poglobljenemu vpogledu v dejansko stanje na področju knjižnične dejavnosti. S celovito spremembo vloge ZBDS v sistemu sodelovanja z Vlado RS, vključno s sistemom financiranja, pa bi bil mogoč preskok k večjemu izkoriščanju potencialov ZBDS ter uspešnejšem in učinkovitejšem izvajanju določenih funkcij.« (Sešek, 2003, str. 24) V enem letu po posvetovanju, leta 2004, je Zveza na skupščini sprejela tudi Manifest ZBDS o razvoju slovenskih knjižnic in knjižničarstva, v katerem je opredelila svoje poslanstvo ter razvojne usmeritve in cilje.

V letu 2013 mineva deset let od strokovnega posvetovanja ZBDS, na katerem je bila predstavljena vizija razvoja knjižničarstva v Sloveniji in začrtane bodoče poti delovanja strokovnega združenja. Deset let je obdobje majhnih in velikih korakov, lahko tudi nežnih in močnih besed. Zanimivo je, da obletnica oblikovanja Vizije razvoja knjižničarstva v Sloveniji sovpada s pripravo programa Zveze bibliotekarskih društev Slovenije za novo, naslednje programsko obdobje (2013–2015), in z načrtovanim sprejemom Nacionalnega programa za kulturo za obdobje 2013–2016¹. V prispevku bomo zato predstavili tudi korake, ki jih nameravamo narediti v prihodnjih letih in z njimi popeljati Zvezo bibliotekarskih društev Slovenije proti njeni 70-ti obletnici obstoja in delovanja.

2 Prvi koraki vodijo naprej

Če se vrnemo nekaj desetletij nazaj, na začetek poti stanovskega združenja, najdemo podatek, za katerega bi lahko morda mirno zapisali, da odraža tudi današnja pričakovanja knjižničarjev. Decembra leta 1946 je namreč takratno ministrstvo za prosveto naredilo potezo, ki bi jo danes z veseljem pozdravili vsi knjižničarji, ki so ta trenutek sicer prvič združeni v okviru skupnega ministrstva (Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport), a v realnosti verjetno še nikoli prej strokovno tako oddaljeni drug od drugega, kot so prav ta trenutek. Ministrstvo je namreč leta 1946 sklicalo konferenco knjižničarjev iz vse Slovenije (Hartman, 1998, str. 5), glavna tematika srečanja je bila vezana na poglobljeno problematiko knjižničarstva v Sloveniji. Na srečanju so ugotovili, da je potrebno ustanoviti strokovno organizacijo knjižničarjev. Imenovali so iniciativni odbor, ki je dobil nalogo, da uredi vse potrebno za oblikovanje stanovskega društva.

¹ Sprejem dokumenta smo vsi pričakovali že v letu 2012, a je osnutek posredovan v javno razpravo prav prvi mesec leta 2013.

Tako je bil 21. decembra 1947 v Narodni in univerzitetni knjižnici ustanovni občni zbor Društva bibliotekarjev Slovenije. Njegov prvi predsednik je postal dr. Mirko Rupel, ravnatelj Narodne in univerzitetne knjižnice, podpredsednik pa prof. Janko Glazer, ravnatelj Študijske knjižnice v Mariboru. Podatek o prvem vodstvu strokovnega združenja je še zlasti aktualen danes, ko se pogosto pojavljajo vprašanja o vlogi in pomenu delovanja ZBDS v stroki in širšem okolju, in še bolj – vprašanja o smiselnosti vključevanja posameznikov v njegovo dejavnost. Vedenje o tem, kdo je bil v prvi ekipi, ki je postavila temelje organiziranosti in cilje knjižničarstva, verjela vanje in videla stanovsko društvo kot nujni element razvoja stroke, nam danes, seveda z možnostjo zgodovinske distanče in s poznavanjem veličine njene dediščine, priča o pomembnosti položaja, ki so ga združenju pripisovali takratni knjižničarji.

Ko primerjamo prva društvena pravila iz leta 1947 z vizijo razvoja ZBDS iz leta 2003 ter usmeritvami, ki jih najdemo v letu 2013, lahko ugotovimo le, da je opazen razvoj naredila strokovna bibliotekarska terminologija, filozofska in etična razsežnost pa ostajata nespremenjeni. Če se ozremo še na osnutek nacionalnega programa za kulturo za obdobje 2013–2016 in pogledamo zapisana pričakovanja, lahko ugotovimo, da ostaja osnovna usmeritev stanovskega združenja nespremenjena, tj. biti vezni člen med različnimi vrstami knjižnic in v njih zaposlenimi knjižničarji, skrbeti za najvišjo možno raven profesionalnega delovanja ter za strokovno, teoretično in raziskovalno reševanje problemov v knjižničarski stroki.

Pomembno mesto v programu Društva bibliotekarjev Slovenije je imelo strokovno izobraževanje, in sicer organizacija strokovnih tečajev ter kongresov (Bahor in Sešek, 2007). Na teh temeljih je oblikovan tudi program strokovnega neformalnega izpopolnjevanja, ki ga ZBDS pripravi vsako leto in zadnjih deset let to pomeni predvsem organizacijo različnih tematskih strokovnih srečanj. Člani ZBDS imajo danes zelo podobne želje oziroma potrebe glede izobraževalnih vsebin kot so jih izražali v preteklosti, nekaj desetletij nazaj. Fras Popović in Razpotnik (2012, str. 322) ugotavljata, da lahko morda govorimo o t. i. »... pomanjkanju izvirnosti sodobnikov pri izpostavljanju strokovnih dilem«, saj se pojavljajo skorajda iste teme kot trideset, petdeset ali šestdeset let nazaj: status knjižničarjev, plače in plačni sistemi, problem zakonodaje, formalno in neformalno izobraževanje.

Vizija razvoja sprememb v delovanju ZBDS, ki je nastala leta 2003, razkriva težnjo po rednem prilagajanju organiziranosti ZBDS družbenim spremembam. Vrsta reorganizacij

(1954², 1958³, 1963⁴, 1967⁵, 1983⁶) je spreminjala obliko delovanja društva in kasneje zveze društev, vendar pa je vsebinska, torej strokovna usmeritev ostajala nespremenjena, ne glede na vsakokratne družbeno politične okoliščine. Leta 2003 je bil ZBDS statusno takšen kot je leta 2013, torej »... še vedno edino slovensko stanovsko društvo, ki povezuje vse slovenske knjižničarke in knjižničarje. Je neprofesionalna organizacija, ki združuje osem področnih društev. Posamezniki so člani področnih društev, kar vedno ne zagotavlja občutka pripadnosti ZBDS.« (Sešek, 2003, str. 18) Prav tako so ostale nekatere naloge še vedno primarna zadolžitev ZBDS:

- izdajanje edine strokovne oziroma znanstvene revije za področje bibliotekarstva, tj. »Knjižnice«, ki pokriva celotno področje knjižnične dejavnosti ter posega na področje informacijske in bibliotekarske znanosti ter knjigarstva;
- povezovanje vseh knjižničarjev – neposredna izmenjava izkušenj in mnenj vseh strokovnih delavcev, zaposlenih v knjižnicah, je v največji meri še vedno mogoča le na skupnih strokovnih srečanjih;
- podeljevanje stanovskih nagrad in nagrad za enkratne izvirne strokovne prispevke;
- preučevanje teoretičnih, praktičnih in organizacijskih vprašanj poteka v okviru sekcij in komisij;
- izziv, kako v množici članov motivirati in navdušiti posameznike za delo v organih ZBDS in s tem aktivno prevzeti skrb in odgovornost za nadaljnje delovanje stanovske organizacije.

Knjižnični sistem Slovenije je zgrajen tako, da zagotavlja strokovno enotnost pri izvajanju knjižnične dejavnosti kot javne službe. Kodrič-Dačić (2003) opredeli vrsto različnih mehanizmov in subjektov, ki zagotavljajo enotnost knjižničnega sistema. Med mehanizmi izpostavi »... dobro razvito formalno knjižničarsko izobraževanje in strokovno spopolnjevanje« (Kodrič-Dačić, 2003, str. 65) in med izvajalci tega mehanizma izpostavi tudi ZBDS. Med subjekti, ki zagotavljajo enotnost knjižničnega sistema, po mnenju Kodrič-Dačić (2003) sodi tudi ZBDS. Ugotavlja podobno, kot ugotavljata Fras Popović in Razpotnik (2012), in sicer da združenju formalna vloga in pristojnosti niso priznane, saj ga ne najdemo v Zakonu o knjižničarstvu. Pomembna pa je dediščina, ki mu daje moralne pristojnosti in vsem, ki delujejo v organih društva nalaga izjemno odgovornost pri snovanju programov in poseganju v knjižničarski prostor. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije je »... pomemben prevodnik in posrednik sodobnih trendov,

---

² Društvu je bila dodana še sindikalna funkcija ter spremenjena njegova organizacijska oblika.

³ Ločitev sindikata od društva ter njegova ponovna reorganizacija, tj. vzpostavitev podružnic in poverjeništev.

⁴ Sprememba strokovnih organov.

⁵ Ustanovitev samostojnih bibliotekarskih društev.

⁶ Združitve osmih pokrajinskih bibliotekarskih društev v Zvezo bibliotekarskih društev Slovenije.

predvsem takrat in tam, ko zatajijo drugi pristojni subjekti« (Kodrič-Dačić, 2003, str. 66). Pregled zgodovinskih dejstev nam nakazuje, da gre za trajnostno nalogo ZBDS. Včeraj, danes in jutri. Strokovno sodelovanje in povezovanje je večji izziv, kot so strokovni krogi pripravljeni priznati.

Društvo bibliotekarjev Slovenije je po reorganizaciji leta 1967 »izgubilo« pristojnost izvajanja strokovnih bibliotekarskih izpitov, saj so jih po dogovoru prenesli na republiško matično knjižnico (Sešek, 2003, str. 18). Tudi eno od pomembnih področij delovanja društva v preteklosti, to je sprejemanje področnih strokovnih priporočil, je po sprejetju Zakona o knjižničarstvu leta 2001 prešlo v domeno Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost. Kljub temu da torej združenje nima takšnih formalnih pristojnosti, kot drugi subjekti, ki so odgovorni za ohranitev, delovanje in razvoj enovitosti knjižničnega sistema v Slovenije, pa jih izključno niti ne potrebuje, saj deluje iz strokovne odgovornosti, ki je v moralno etičnih vrednotah zapisana dosti višje kot sama formalna odgovornost, ki jo določata zakon ali podzakonski akt.

Izzivi, ki si jih je vodstvo ZBDS zadalo leta 2003, so danes, v letu 2013, postali realnost. Urejeno je področje prostovoljstva, združitve predstavnikov ustanoviteljev ZBDS in predstavnikov strokovnih skupin v skupnem vodstvenem organu je odpravljeno. Sprememba statuta ZBDS leta 2009⁷ je prinesla drugačno organiziranost ZBDS, ki ponovno pomeni le drugačno povezovanje članov v organih zveze društev, vsebinske smernice pa ostajajo nespremenjene. Ker se je v zadnjih dvajsetih letih pogosto pojavljalo mnenje (Sešek, 2003, str. 19; Češnovar, 1997, str. 9), da je vpliv Zveze in posameznih bibliotekarskih društev v strokovni javnosti vsako leto manjši, so se v vodstvu ZBDS leta 2012 odločili, da tovrstna individualna mnenja preverijo z vpogledom v mnenja širšega kroga knjižničarjev, in med svojimi člani pa tudi nečlani izvedejo anketno raziskavo⁸.

3 Koraki danes

Vodstvo ZBDS si je v mandatnem obdobju 2011–2013 za vodilo delovanja izbralo slogan »*Zakaj bi delali sami? Raje delajte z nami!*« Pri tem ne gre le za sodelovanje članov pri izvajanju programov Zveze, ampak tudi za skupno ustvarjanje programov. V letu

---

⁷ Sprememba v upravljanju Zveze.

⁸ Izvajalec raziskave je bil Interstat d. o. o. Podatki so bili zbrani s pomočjo metode CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interviewing). V projektni skupini za pripravo vprašalnika so sodelovale: mag. Breda Podbrežnik Vukmir, predsednica strokovnega odbora ZBDS, mag. Špela Razpotnik, podpredsednica ZBDS, Irena Sešek, podpredsednica ZBDS, Damjana Vovk, strokovna tajnica ZBDS in mag. Sabina Fras Popović, predsednica ZBDS (funkcije v mandatnem obdobju 2011–2013).

2012 je bilo v ZBDS posredno vključenih 1230 članov, kar predstavlja približno 30 % strokovnih delavcev knjižnic. Med člani je v zadnjih treh letih opazen porast deleža študentov in upokoјencev, kar lahko zaznamo iz podatka o številu plačanih znižanih članarin. ZBDS sicer nima neposrednih podatkov o članih, slednje pridobi od članic Zveze, tj. področnih bibliotekarskih društev. Da bi bolje spoznali članstvo in pričakovana knjižničarjev nasploh, je vodstvo Zveze v sodelovanju z izbranim izvajalcem med strokovnimi delavci v slovenskih knjižnicah izvedlo spletno anketo. Z raziskavo⁹ je želelo preveriti:

- poznavanje poslanstva, namena in ciljev delovanja ZBDS,
- pričakovanja do ZBDS,
- stališča glede strokovnih dogodkov oziroma izobraževalnih srečanj v organizaciji ZBDS,
- razloge za članstvo v ZBDS oziroma koristi, ki jih članstvo prinaša (med člani),
- razloge, zaradi katerih strokovni delavci niso včlanjeni v ZBDS in pričakovane ukrepe oziroma aktivnosti, ki bi nečlane prepričale, da se včlanijo v ZBDS (med nečlani),
- potek načrtovanja udeležbe strokovnih delavcev na strokovnih izobraževanjih,
- zaznavo nadaljnjega razvoja splošnih knjižnic.

3.1 Raziskava

Raziskava¹⁰ med delavci slovenskih knjižnic je potekala med 6. 6. in 15. 7. 2012. Ker baza podatkov o strokovnih delavcih slovenskih knjižnic ter njihovih kontaktnih podatkih ni na razpolago, naključno vzorčenje ni bilo mogoče. Prav tako vodstvo ZBDS ne razpolaga s kontaktnimi podatki članov, le-ti so dosegljivi le prek predsednikov področnih bibliotekarskih društev. Vzorec je zato bilo priložnostno in v povezavi z metodo snežene kepe. Nagovarjanje strokovnih delavcev k sodelovanju v raziskavi je potekalo na več načinov:

- prek domače spletne strani ZBDS¹¹, kjer je bila objavljena povezava do spletnega vprašalnika;
- prek področnih bibliotekarskih društev oziroma z neposrednim nagovarjanjem članov ZBDS (interne »mailing liste«);
- prek članov v izvršnih odborih sekcij, komisij in skladov, ki delujejo pri ZBDS;

⁹ Zasnova, potek in delni rezultati raziskave so bili predstavljeni tudi v članku Fras Popović in Razpotnik (2012).

¹⁰ Zasnovu in potek raziskave sta predstavili že Fras Popović in Razpotnik (2012), vendar zaradi razumevanja in tolmačenja posameznih rezultatov na tem mestu ponovno navajamo vse okoliščine zastavljene raziskave.

¹¹ <http://www.zbds-zveza.si>

- prek Združenja splošnih knjižnic – nagovor predsednice Združenja splošnih knjižnic direktorjem slovenskih splošnih knjižnic, ki naj bi prošnjo za sodelovanje v raziskavi posredovali vsem zaposlenim (na ta način smo želeli zlasti povečati delež nečlanov v vzorcu);
- prek Facebooka;
- pošiljanje vabil na različne strokovne »mailing liste«;
- s predstavitvijo ankete na strokovnem dogodku ZBDS.

Glede na pripombe nekaterih strokovnih delavcev, ki so sodelovali v raziskavi, predvidevamo, da je bila anketa morda zasnovana prezahtevno in s preveč odprtimi vprašanji, vendar je takšno strukturo vprašalnika pogojeval namen ankete.

Zbranih je bilo 221 v celoti rešenih vprašalnikov in 172 delno izpolnjenih (skupaj 393). Zaradi slabše realizacije načrtovanega ciljnega vzorca, so bili v analizo vključeni tudi podatki iz delno izpolnjenih vprašalnikov. To pomeni, da so rezultati pri nekaterih vprašanjih preračunani na večjem, drugod pa na manjšem vzorcu. Standardna napaka vzorca se zato giblje med $\pm 4,7\%$ (pri $n=393$) in $\pm 6,4\%$ (pri $n=221$). Ker je maksimalna še dopustna napaka vzorca $\pm 5,0\%$, je potrebno zaključke na manjših vzorcih (pod $n=300$) interpretirati nekoliko bolj previdno. Pri statistični obdelavi je bila uporabljena bivariatna analiza ter križanje vrednosti demografskih spremenljivk s tistimi iz vsebinskih vprašanj, in sicer tam, kjer je bilo to smiselno in statistično dopustno. Rezultate raziskave lahko bolj kot za strokovne delavce v knjižnicah nasploh, uporabimo za članstvo ZBDS, kar je za vodstvo ZBDS tudi najbolj relevantno. Da bi lahko rezultate posplošili na celotno ciljno populacijo, bi morala biti zastopanost članov in nečlanov ZBDS v vzorcu proporcionalna glede na zastopanost obojih v celotni populaciji. Med vsemi strokovnimi delavci v slovenskih knjižnicah naj bi bila le tretjina včlanjenih v ZBDS, v vzorcu raziskave pa smo zajeli kar 80 % anketirancev, ki so člani Zveze.

V nadaljevanju bomo predstavili rezultate raziskave za naslednja področja:

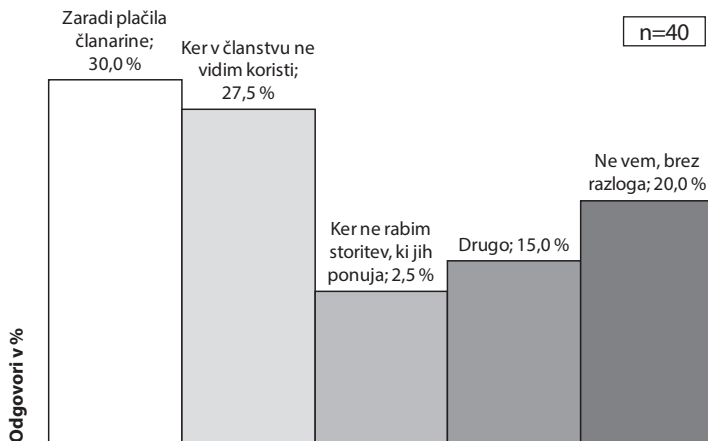
- poznavanje poslanstva, namena in ciljev delovanja ZBDS,
- pričakovanja do ZBDS,
- razloge za članstvo v ZBDS oziroma koristi, ki jih članstvo prinaša (med člani),
- razloge, zaradi katerih strokovni delavci niso včlanjeni v ZBDS in pričakovane ukrepe oziroma aktivnosti, ki bi nečlane prepričale, da se včlanijo v ZBDS (med nečlani).

3.2 Rezultati raziskave o poznavanju Zveze bibliotekarskih društev Slovenije ter pričakovanjih in motivih za članstvo v Zvezi

Rezultati raziskave so pokazali, da strokovni delavci knjižnic razmeroma dobro poznajo poslanstvo, cilje in aktivnosti ZBDS. Povprečna vrednost ocene na 5-stopenjski lestvici poznavanja znaša 3,38 in ustreza odgovorni kategoriji 3, tj. *srednje poznam*. Dobrih 40 odstotkov (43,3 %) anketirancev je navedlo, da namen in dejavnost ZBDS poznajo površno, dobra tretjina (35,4 %) je svoje poznavanje ocenila kot dobro, slaba desetina (8,7 %) pa kot zelo dobro. Da je njihovo poznavanje delovanja ZBDS slabo, je ocenila le desetina vprašanih, da ga sploh ne poznajo, je navedlo le 2 % oziroma 9 vprašanih. Ti so preskočili tudi celoten del vprašalnika, v katerem so sicer anketiranci ocenjevali delo ZBDS. Nečlane ZBDS smo povprašali po razlogih za to, da niso včlanjeni v Zvezo (glej Slika 1). Okoli četrtina jih je kot razlog navedla obveznost plačila članarine (27,5 %) oziroma da sami v članstvu ne vidijo posebne koristi (25,0 %), desetina pa jih je mnenja, da storitev Zveze ne potrebujejo. Anketiranci, ki so ocenili, da imajo poleg naštetih še kakšen drug razlog za nečlanstvo, so tega lahko vpisali sami. Njihovi odgovori so podani v Preglednici 1 in nas usmerjajo k iskanju vzrokov zunaj ZBDS, tj. v osebni naravnosti in posameznikovi pripadnosti ali bolj ne pripadnosti stroki.

Slika 1: Osnovni razlogi za nečlanstvo v Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije

Dodatni razlogi za nečlanstvo v Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije:

- ker je taka moja izbira, ker je vprašljiva možnost (zaradi narave dela) za udeležbo na raznih predavanjih, srečanjih;
- ker koristi boniteto sodelavka;
- ker se leto ali dve pred odhodom v pokoj nisem več vključila, ker se posvetovanj udeležujejo le vodje in direktorji;

- pomanjkanje časa;
- razmišljam o ponovnem članstvu;
- sem poskusil, pa ni bilo odgovora.

Le 25 anketiranih nečlanov ZBDS je odgovorilo na vprašanje o tem, kaj bi jim morala Zveza nuditi oziroma omogočati, da bi se tudi sami včlanili vanjo. Njihovi odgovori¹² so prikazani v Preglednici 1 in urejeni po abecednem vrstnem redu.

Preglednica 1: Pogoji nečlanov ZBDS za članstvo v Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije

---

Bi se. Če bi se lahko.

Brezplačno članstvo.

Da bi skrbela za boljši status bibliotekarjev, višek časa, manjša članarina, prehod med posameznimi sekcijami.

Mogoče malo cenejšo članarino za take, ki ne uporabljajo storitev.

Morala bi biti šele pred prvo polovico delovne dobe.

Morda več ugodnosti, recimo izredni popusti pri strokovnih ekskurzijah, udeležbi na srečanjih, več informacij o možnostih sodelovanja v evropskih in mednarodnih okvirjih.

Ne bi se.

Ne postavljam nobenih pogojev.

Ne pričakujem neposrednih koristi.

Pomoč pri odpiranju horizonta na polju delovanja sodobne knjižnice.

Ne vem.

Koristi lahko pričakuješ samo, če sam kaj storiš - v tem pogledu bi morala dati ZBDS ven razpise za pisanje relevantnih strokovnih člankov (Iz prakse za prakso), ki bi bili potem tudi kje objavljeni.

Plačilo članarine v službi.

Pomoč pri urejanju normativov za šolske knjižničarje.

Pomoč pri zaposlovanju mladih diplomantov bibliotekarstva in možnost zaposlitve.

Informacije na področju bibliotekarstva doma in v tujini, dostop do strokovne literature (strokovni članki), možnost sodelovanja.

Pričakujem, da bom tudi kot posameznik nekaj pridobila, reševanje problemov, strokovna pomoč, udeležba na izobraževanjih in raznih posvetovanjih s področja kulture.

Zveza deluje odlično, ne pričakujem nobenih koristi.

---

¹² Odgovori so navedeni dobesedno, kot so jih zapisali anketirani.

Polovica anketiranih navaja, da jih njihovi nadrejeni podpirajo ali popolnoma podpirajo pri aktivnem sodelovanju v aktivnostih Zveze bibliotekarskih društev Slovenije v rednem delovnem času, nasprotovanje nadrejenih pa je zaslediti pri manj kot desetini vprašanih. Dobra tretjina vprašanih ni podala konkretnega odgovora na vprašanje o tem, kaj bi morala Zveza v prihodnosti spremeniti ali izboljšati, da bi sami še bolj sodelovali pri načrtovanju in izvajanju njenih aktivnosti – nekateri od njih so navedli, da je že sedaj vse v redu, ostali pa niso imeli posebnih idej ali predlogov. Ostali predlogi o tem, kako bi ZBDS lahko poskrbela za večjo aktivnost svojih članov, so zelo raznoliki in se dotikajo različnih vidikov delovanja Zveze. Tisti, ki so združljivi v skupne kategorije, so prikazani v Preglednici 2, ostale posamezne navedbe pa so podane v Preglednici 3.

Preglednica 2: *Kaj naj bi Zveza bibliotekarskih društev Slovenije v prihodnosti spremenila oziroma izboljšala*

	št. odgovorov	%
Zveza že sedaj deluje v redu (nič ni potrebno spremeniti)	35	17,7
Poskrbeti, da bodo aktivno in enakovredno sodelovali vsi člani, sekcije ...	25	12,6
Že sedaj sodelujem po najboljših močeh	18	9,1
Večja odprtost, boljša komunikacija, informiranje	18	9,1
Skrb za ugled, stroko, status knjižničarjev v družbi, razvoj kadrov ...	18	9,1
Še več strokovnih srečanj	11	5,6
Večje upoštevanje mnenj in želja članstva	5	2,5
Večja osredotočenost na aktualne probleme	5	2,5
Spletni forum za izmenjavo izkušenj	3	1,5
Zamenjati vodstvo	2	1,0
Večji poudarek na vsebini	2	1,0
Drugo	24	12,1
Ne vem (nimam ideje)	36	18,2

*Skupna vsota je večja od 100%, ker je bilo možnih več odgovorov (N=198)

Preglednica 3: Predlogi¹³ anketirancev glede prihodnjih sprememb in izboljšav v delovanju Zveze bibliotekarskih društev

---

Če bi dobila osebno zadolžitev, bi le-to izpolnjevala.

Literatura za otroke in mladostnike.

Manj ljudi naj prevzame funkcije zaradi funkcije same, več naj bo tistih, ki čutijo delo v ZBDS kot čast in pogoj za strokovni napredek.

Menim, da smo preveč glomazni in zbirokratizirani, preveč je sekcij, preveč organov in teles.

Možnost večje dostopnosti in zmanjšanje klientelizma. Več kratkotrajnejših dogodkov namenjenih specialnim področjem, manj splošnih »posvetovanj«.

Načrtovanje tržnih prijemov in realizacija!

Nehati zganjati elitizem v odnosu do baze in samozadostnost. Dejstvo je, da je ugled knjižničarstvu premajhen.

Omogočiti udeležbo na konferencah v tujini večini članom, ne prevečkrat istim, premikati kraje srečanj, še v Pomurje in na obalo.

Pogrešam delovanje komisij za reševanje strokovnih vprašanj.

Poudarila bi svoje mnenje o reviji Knjižnica, saj bi napisala kar veliko člankov (zelo veliko pišem v prostem času), če bi bile vsebine bolj široke, pa tudi brali bi nas tudi izven naše stroke, zdaj pa je še bibliotekarjem v glavnem zelo dolgočasna.

Preverjanje teorije v praksi.

Profesionalizacija vodstva ZBDS.

Prisluhniti praktikom in malo ohladiti teoretike.

Sodelovanje je odvisno tudi od vodstva knjižnice.

Srečanja bi morda morala biti v bolj popoldanskem času, saj je sicer potrebno za srečanje koristiti dopust.

Še več brezplačnih srečanj (kriza se pozna tudi pri sredstvih za izobraževanje).

V mojem primeru je problem nesodelovanja v meni in ne v ZBDS.

Več sodelovanja s tujino, informacij o mednarodnih srečanjih itd.

Zaposlitev univerzitetno izobraženih bibliotekarjev.

Zveza se trudi, le ljudje včasih niso zadovoljni z ničemer.

Žal bi morala spremeniti naše šefe, kar pa bo težko.

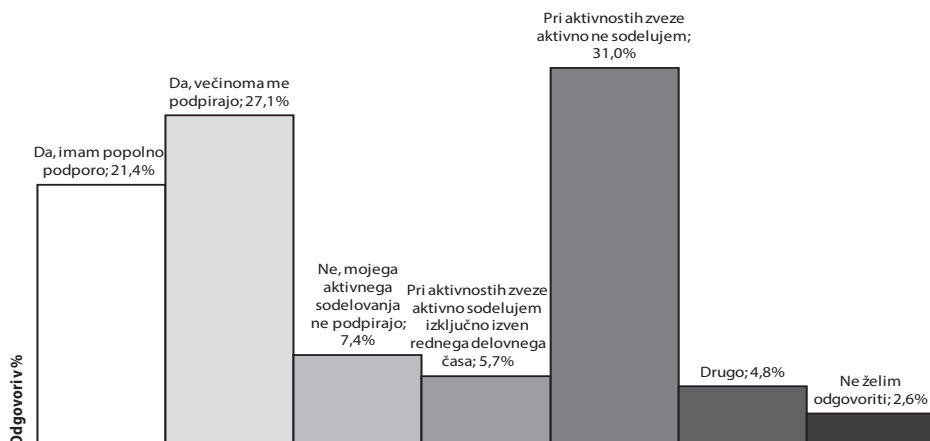
V raziskavi smo preverili tudi, kaj menijo nadrejeni anketiranih knjižničnih delavcev o njihovem aktivnem sodelovanju v dejavnostih ZBDS v okviru rednega delovnega časa (glej Slika 2). Okrog petina vprašanih (21,4 %) ima pri svojih nadrejenih popolno podporo, dobra četrtina (27,1 %) pa večinsko podporo. Da nadrejeni njihovim aktivnostim

---

¹³ Predlogi so navedeni dobesedno, kot so jih zapisali anketirani.

v ZBDS nasprotujejo, je navedlo okrog 7 odstotkov anketiranih, ostali pa pri aktivnostih ZBDS sodelujejo ali izključno izven delovnega časa ali pa pri njih sploh ne sodelujejo.

Slika 2: Podpora nadrejenih pri vključevanju zaposlenih v dejavnost Zveze bibliotekarskih društev Slovenije v okviru rednega delovnega časa

Preglednica 4: Odgovori anketiranih¹⁴ glede podpore vključevanju zaposlenih v dejavnost Zveze bibliotekarskih društev Slovenije v okviru rednega delovnega časa (odgovorna kategorija Drugo)

Redko podpirajo, ostalo izven rednega delovnega časa.

Sem študent.

V rednem času tega ne odobravajo.

V rednem delovnem času le s težavo počnem še kaj koli drugega.

Vodstvo odobrava, a zaradi obsega rednih obremenitev lahko večinoma le izven delovnega časa.

Nisem zaposlena.

Sem upokojena.

Nisem član društva.

Še ne vem.

Odvisno od termina in meseca v letu.

Društvo bibliotekarjev Slovenije so ustanovili veliki možje slovenskega knjižničarstva, ki so postavili ne le knjižnični sistem ampak posegli tudi v organizacijsko in vsebinsko preoblikovanje posameznih vrst knjižnic, knjižničnih storitev, ter s pogledom, zazrtim

¹⁴ Odgovori so navedeni dobesedno.

v prihodnost, zasnovali programe formalnega izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja. Kljub pogosto zapisanim priporočilom (Ambrožič, 2007; Sešek, 2003; Bahor in Sešek, 2007; Češnovar, 1997) o potrebi po profesionalizaciji v Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije, je morda prav v letu 2012, glede na splošno družbeno stanje duha, postalo še najbolj jasno, da napačna percepcija in razumevanje profesionalizma lahko peljeta korak stran in ne korak do boljše organiziranosti delovanja v združenju. Delovati profesionalno ne pomeni samo delati za plačilo, bolj kot to je vezano na moralno, strokovno in etično odgovornost. Kar je zelo pomembno vedenje za vse, ki so pripravljene prevzeti funkcije v organih združenja. Rezultati raziskave so pokazali, da imajo tisti posamezniki, ki aktivno sodelujejo v organih ZBDS, podporo vodstva. Na drugi strani pa je raziskava potrdila tudi tisto, kar je bilo moč zaznati v zadnjih letih v postopkih iskanja kandidatov za prevzem funkcij, in sicer da podpora delu v združenju v praksi dejansko ni vedno prisotna.

4 Razprava in ugotovitve ter pogled na pretekle in prihodnje korake ZBDS

Delovanje ZBDS bo v prihodnjem obdobju zaznamovala 65. letnica delovanja, ki jo je stanovska organizacija obeležila 21. 12. 2012. Program bo izveden po smernicah, ki so jih oblikovali predhodniki, ko so v preteklosti želeli vzpostaviti dovršen in domišljen enovit sistem izvajanja knjižnične dejavnosti, sistem, ki naj bi slovensko knjižničarstvo pripeljal od amaterstva do profesionalizma. Sistem, ki je nekoč povezoval posamezne tipe knjižnic v enovit dopolnjevalni organizem, in ne sistem, ki ustvarja knjižnice brez knjižničarjev ter postavlja nenehno pod vprašaj obstoj in poslanstvo knjižnic ter izloča posamezne tipe knjižnic.

ZBDS bo v programu 2013–2015 več pozornosti namenila **opolnomočenju knjižničarjev in zagovorništvu knjižničarstva** kot ene od najpomembnejših javnih služb, ki se po zakonodaji izvaja v enem sklopu (ali pa tudi ne), v realnosti pa sega v vse pore družbenega in posameznikovega življenja ter ponuja tisto, kar posamezniku še omogoča kulturni, izobraževalni, demokratični in osebnostni preboj.

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije se mora vrniti v zakonske predpise s področja knjižničarstva in s tem moralne pristojnosti, ki jih ima skozi izjemno dediščino, ki so jo zapisali in ustvarili velikani knjižničarske stroke, nadgraditi še s formalnimi pristojnostmi. Zato bo tudi v obdobju 2013–2015 usmerila pozitivno energijo v spreminjanje Zakona o knjižničarstvu¹⁵ ter sprejemanje manjkajočih podzakonskih aktov, ki bodo

---

¹⁵ ZKnj-1, Ul. RS, št. 87/2001.

pospešili razvoj stroke in zagotovili večjo mero profesionalnosti. Ob tem pa bo na tej točki pogosto opozarjala na dejstvo, ki je vezano na sam postopek sprejemanja zakonskih in podzakonskih aktov. Namreč, da je sicer mnenje strokovne javnosti pomemben element pred začetkom postopka sprejemanja določenega akta, ko pa se kolesa zavrtijo v parlamentarnem ohišju in se pričnejo medresorska usklajevanja, pa vse prevečkrat prevladajo drugi interesi, primarni strokovni včasih celo izpadejo. V duhu tega vedenja bo Zveza tudi v prihodnje spoštovala tradicijo predhodnikov in težila k strokovnemu razvojnemu napredku in ne k administrativnim formalnim pristojnostim. Knjižničarska dejavnost, ki jo knjižnice izvajajo kot javno službo, je ustavna pravica vsakega prebivalca naše države in ne le privilegij, ki ga lahko omogočijo bogate občine.

Ker so knjižnice danes vse bolj pod vprašanjem in je njihov obstoj za nekatere vse manj samoumeven, je zelo pomembno, da se strokovno razmišljanje preusmeri z razmišljanja o promociji knjižničarstva k zagovorništvu knjižničarstva¹⁶. Pri izvajanju programa pa bo Zveza bibliotekarskih društev Slovenije še vedno ohranila prostovoljstvo, zagnanost, navdušenje in predanost, kajti tega se ne da kupiti ali plačati, lahko se pa privzgoji. Še posebej, ker rezultati raziskave kažejo, da ovir za aktivno sodelovanje v njenih dejavnostih naj ne bi bilo. Na koncu ostane le osebna želja in strokovno prepričanje, ki vodita do odločitve za sodelovanje. Tako uresničujemo temeljne cilje ZBDS, ki so:

- krepiti ugled knjižničarjev, knjižnic in knjižničarske stroke v javnosti,
- zastopati družbene in profesionalne interese zaposlenih v knjižničarstvu ter se zavzemati za njihovo profesionalno integriteto,
- zagotavljati najvišjo možno raven profesionalizma v stroki,
- spodbujati in podpirati izobraževanje in stalno strokovno izpopolnjevanje knjižničarjev,
- krepiti položaj in spodbujati razvoj vseh vrst knjižnic,
- podpirati svoboden pretok informacij in spodbujati ustvarjanje pogojev za prost in enakopraven dostop do informacijskih virov in informacij vsem državljanom,
- pospeševati razvoj informacijske pismenosti prebivalstva,
- širiti zavest o nujnosti trajnega ohranjanja pisne kulturne dediščine slovenskega naroda (Statut ZBDS, 2009).

Biti član društva bibliotekarjev oziroma ZBDS je odgovornost, čast, privilegij in strokovni izziv, je sporočilo, ki nam ga zapuščajo predhodniki, ki so prav skozi društveno povezovanje vzpostavili, gradili, ohranjali in razvijali knjižnični sistem, ki nam je danes zaupan v dediščino. Razmišljanja o vzgoji za strokovnost so vezana na razmišljanja o krizi vrednot v družbi in problem vprašanja pripadnosti. Ena od prioritet programa

¹⁶ Ang. library advocacy. Glej več: <http://www.ala.org/offices/ola> ali <http://www.ala.org/offices/ola/libraryadvocateshandbook>

ZBDS za obdobje 2013–2015 je zato tudi **vzgoja za pripadnost stroki**. Problem današnjega trenutka je velikokrat površnost, neodgovornost, amnezija in neetičnost delovanja. Da vse to v knjižničarski stroki ne bi prevladalo, in da se v stroki ne bi vedli kot nepotešeni potrošniki, ki nenehno iščejo zunanje vzvode za svojo motivacijo in premike naprej, bo treba slediti novemu sloganu ZBDS, ki se glasi »ZBuDi Se!«

ZBuDiSe!

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije

Slika 3: Slogan ZBDS v obdobju 2013–2015

Zveza bo nadaljevala z ustaljenimi programskimi aktivnostmi, ki so srce in duša nje-nega delovanja, spremenila bo morda le njihovo obliko. Strokovna posvetovanja se bodo tako v prihodnje imenovala kongres, ki nas bo vsako leto vabil, da se srečamo vsi knjižničarji, ne glede na tip knjižnic v kateri delamo ali glede na ožje strokovno področje, s katerim se ukvarjamo. Leta 2003 so se pričela bienalna posvetovanja, leta 2012 so knjižničarji ugotovili, da ločeni strokovni dogodki ne vodijo k povezovanju in enovitosti, ampak še bolj drobijo in ločujejo knjižničarje med seboj.

Pri delovanju v organih združenja je zelo pomembno, da posamezniki, ki prevzamejo funkcijo, vedo, kakšno odgovornost prevzamejo. Ne gre samo za možnost pridobivanja točk, ki ti pomagajo pri napredovanju v določeni strokovni naziv, gre za veliko več. Da tovrstno spoznanje za koga ne bi predstavljalo krut padec v realnost, bo Zveza v prihodnje redno organizirala strokovno izpopolnjevanje za vse tiste, ki imajo željo po delovanju v organih knjižničarske stanovske organizacije. Želeti ni vedno dovolj, pomembno je tudi znati in vedeti – izobraževanje za kandidate za prevzem funkcij v ZBDS bo tako že v programu za leto 2013.

Prenos znanja in socialnega kapitala je vsak dan pomembnejši element za uspeh posameznega poslovnega okolja. V delovanju strokovnega združenja pride vse to še bolj do izraza, saj ni formalnih okvirjev, ki bi nas usmerjali k predaji znanja in informacij ter prenosu socialnega kapitala. Pomen mentorstva in sprejema novincev v strokovno okolje je za uspešno delovanje združenja neprecenljivo, zato bo v programu našel mesto tudi strokovni dogodek z naslovom »Na tej poti nisi sam«, ki bo poskusil osvetliti pomen mentorstva in »*coachinga*« v knjižničarstvu.

Glede na pričakovanja in potrebe članov ZBDS, ki so jih izrazili v omenjeni raziskavi (Fras Popović in Razpotnik, 2012), bodo programske vsebine vezane tudi na eno od zimzelenih tem, s katerimi se lahko srečujemo predvsem pri delu z ljudmi, tj. jasno javno nastopanje, prepričljivo komuniciranje in uspešno reševanje konfliktov. Življenje nas preseneča in pred nas postavlja vedno nove izzive, ampak najslabše je, če ne vemo, kam in kaj hočemo, saj je najtežje vprašanje »... smotrnosti razvojnih odločitev: če ne veš, kam bi rad, je vsaka pot prava, le časa in denarja moraš imeti v izobilju.« (Pivec, 2005, str. 5). Čas danes še ujamemo, denar je vprašanje, ki se pogosto skriva v izgovoru o krizi in recesiji, ampak vemo pa, v katero smer zagotovo želimo razmišljati:

- vzgoja za vrednote: strokovnost, predanost in pripadnost;
- osvežitev zgodovinskega spomina: 65 let Zveze bibliotekarskih društev Slovenije: kdo, kdaj, kje, kaj in zakaj;
- razmerje med promocijo in zagovorništvo – kaj knjižničarji potrebujemo danes: ali res promocijo naših storitev ali zagovorništvo našega obstoja?;
- deset let vizije razvoja knjižničarstva: kam smo hoteli iti in kam smo prišli – vprašanje vizije, strategije, taktike;
- knjižnice brez knjižničarjev – posledice plačne reforme na uresničevanju poslanstva knjižnic;
- etični kodeks knjižničarjev – obveza zgolj za člane Zveze bibliotekarskih društev Slovenije ali del strokovne integritete.

Kot ugotavljata Fras Popović in Razpotnik (2012) je Zveza bibliotekarskih društev Slovenije trenutno zelo »dobro ohranjena gospa« v šestdesetih, ki si je v letu 2012 privoščila določene »posege«, da pomladi svoj videz in se približa tistim generacijam knjižničarjev, ki se v njeni mladosti še niso niti rodili. Gospa je prve korake naredila 21. 12. 1947 v Ljubljani. Dan, ki bo v prihodnje rezerviran za podelitev najvišjih in najpomembnejših stanovskih nagrad (Čopovo diplomu in Čopovo priznanje) tistim posameznikom, ki delajo strokovne premike. Vsak dan, vsak trenutek posegajo v strokovni svet in ga vodijo naprej, pri tem pa ne pozabijo na tiste, ki so postavili temelje. Saj na le-teh lahko gradijo naprej. S spoštovanjem in odgovornostjo.

Spremembe so nujne in so vodilo razvoja. Spremembe potrebujemo tako v družbi kot v knjižničarskem strokovnem okolju. Pri tem knjižničarji ne potrebujejo kompromisa, potrebujejo pa vedenje, zakaj in kako se nadaljuje že začeta in prehojena pot predhodnikov (Pirjevec, 1940).

Literatura

- Ambrožič, M. (2007). ZBDS praznuje šestdeset let obstoja. V K. Stopar (Ur.), *60 let strokovnega združenja slovenskih knjižničarjev*, str. 1-2. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
- Bahor, S. in Sešek, I. (2007). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije: pogled nazaj – za naprej. V K. Stopar (Ur.), *60 let strokovnega združenja slovenskih knjižničarjev*, str. 3-29. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
- Fras Popović, S. in Razpotnik, Š. (2012). ZBDS pred izzivi jutrišnjega dne. V *Izzivi sodobnih tehnologij*, str. 307-326. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
- Češnovar, N. (1997). ZBDS praznuje 50. obletnico obstoja. V *50 let društvene dejavnosti: zbornik*, str. 7-9. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
- Hartman, B. (1998). Povezovanje mariborskih knjižničarjev: ob 50-letnici Zveze bibliotekarskih društev Slovenije in 30-letnici Društva bibliotekarjev Maribor. V *Društvo bibliotekarjev Maribor: 30 let*, str. 3-16. Maribor: Društvo bibliotekarjev Maribor.
- Kodrič-Dačić, E. (2003). Knjižnični sistem Slovenije: Od kod prihajamo? Kdo smo? Kam gremo? V *Vizija razvoja knjižničarstva v Sloveniji*, str. 55-77. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
- Pirjevec, A. (1940). Knjižnice in knjižničarsko delo. Celje: Družba sv. Mohorja.
- Pivec, F. (2005). Knjižnice in elektronsko okolje : prihodnost ni več to, kar je. V *Informacijski viri in storitve knjižnic v elektronskem okolju*, str. 3-17. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
- Sešek, I. (2003). Svet se spreminja - kaj pa Zveza bibliotekarskih društev Slovenije? V *Vizija razvoja knjižničarstva v Sloveniji*, str. 13-25. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
- Statut Zveze bibliotekarskih društev Slovenije* (2009). Pridobljeno 29. 12. 2012 s spletne strani: <http://www.zbds-zveza.si/?q=node3/10>.

---

mag. Sabina Fras Popović

Mariborska knjižnica, Rotovski trg 2, Maribor
e-pošta: sabina.fras-popovic@mb.sik.si

mag. Špela Razpotnik

Narodna in univerzitetna knjižnica, Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
e-pošta: spela.razpotnik@nuk.uni-lj.si

Irena Sešek

Narodna in univerzitetna knjižnica, Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
e-pošta: irena.sesek@nuk.uni-lj.si